

**REPORT FROM THE ALL-POLAND CONFERENCE
ON "MANAGING AREAS OF GREAT NATURAL INTEREST"
BIAŁA PODLASKA, 20TH NOVEMBER 2015**

**SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ
PT. „GOSPODAROWANIE NA OBSZARACH PRZYRODNICZO CENNYCH”,
BIAŁA PODLASKA, 20 LISTOPADA 2015**

Danuta Guzal-Dec, Agnieszka Siedlecka, Magdalena Zwolińska-Ligaj

Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Guzal-Dec D., Siedlecka A., Zwolińska-Ligaj M. (2016), *Report from the all-Poland conference on "Managing areas of great natural interest", Biała Podlaska, 20th November 2015 / Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. „Gospodarowanie na obszarach przyrodniczo cennych”, Biała Podlaska, 20 listopada 2015*. Economic and Regional Studies, Vol. 9, No. 1, pp. 125-129.

On 20th November 2015, the Department of Economics and Management Studies of Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska organised the All-Poland Conference on "Managing Areas of Great Natural Interest". The Conference was targeted at summing up the project number 2011/01/D/HS4/03927 entitled "Ecological conditions and factors determining the development of economic functions in the areas of great natural interest in Lublin Province" which was carried out at the Polish National Science Centre (NCN) by research team including researchers from the Department of Economics and Management Studies i.e. Danuta Guzal-Dec, PhD- project manager and main executor, Agnieszka Siedlecka, PhD- main executor and Magdalena Zwolińska-Ligaj, PhD, Eng- main executor. The main objectives of the Conference were as follows:

- to determine opportunities and limitations of the development of various business activities in the areas of great natural interest, in particular in bio-economy
- to determine conditions and innovative ways in which resources of the areas of great natural interest can be used, including renewable energy sources
- to indicate good patterns of managing the areas of great natural interest
- to indicate the opportunity to use methods of evaluation of qualities and natural resources of the environment
- to present the results of the research project entitled "Ecological conditions and factors determining the development of economic functions in the areas of great natural interest

20 listopada 2015 roku w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa nt. „Gospodarowanie na obszarach przyrodniczo cennych”, zorganizowana przez Katedrę Ekonomii i Zarządzania. Konferencja była podsumowaniem realizacji projektu badawczego NCN nr 2011/01/D/HS4/03927 pt.: „Ekologiczne uwarunkowania i czynniki rozwoju funkcji gospodarczych na obszarach przyrodniczo cennych województwa lubelskiego”, prowadzonego przez zespół badawczy w składzie: dr Danuta Guzal-Dec – kierownik i główny wykonawca, dr Agnieszka Siedlecka – główny wykonawca oraz dr inż. Magdalena Zwolińska-Ligaj – główny wykonawca. Cele konferencji w szczególności obejmowały:

- określenie możliwości i ograniczeń rozwoju różnych dziedzin działalności gospodarczej na obszarach przyrodniczo cennych regionów ze szczególnym uwzględnieniem sektora biogospodarki,
- określenie uwarunkowań i kierunków innowacyjnego wykorzystania zasobów obszarów przyrodniczo cennych, w tym w zakresie odnawialnych źródeł energii,
- wskazanie dobrych praktyk gospodarowania na obszarach przyrodniczo cennych,
- wskazanie możliwości wykorzystania metod wyceny walorów i zasobów środowiska przyrodniczego,
- przedstawienie wyników projektu badawczego NCN pt. „Ekologiczne uwarunkowania i czynniki rozwoju funkcji gospodarczych na obszarach przyrodniczo cennych województwa lubelskiego”,

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: dr Danuta Guzal-Dec, dr Agnieszka Siedlecka, dr inż. Magdalena Zwolińska-Ligaj, Department of Economics and Management, Faculty of Economic and Technical Science, Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, Poland; phone: +48 83 344-99-05; e-mail: danuta_guzal-dec@wp.pl;

Journal indexed in/ Czasopismo indeksowane w: AGRO, BazEkon, Index Copernicus Journal Master List, ICV 2014: 70.81 (6.96); Polish Ministry of Science and Higher Education 2015: 8 points/ AGRO, BazEkon, Index Copernicus Journal Master List ICV 2014: 70,81 (6,96); Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego 2015: 8 punktów.
Copyright: © 2016 Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

in the Lublin Province” which was carried out at the Polish National Science Centre (NCN)

- to indicate further possibilities of research on managing the areas of great natural interest

The representatives of scientific communities i.e. universities, agricultural universities and research institutes took part in the Conference. Among them there were many representatives of the Institute of Soil Science and Plant Cultivation in Puławy, Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Warsaw University of Life Sciences, University of Agriculture in Krakow, Bialystok University of Technology and both scientists and students interested in the topic from the Faculty of Economic and Technical Sciences of Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska.

His Magnificence Rector of Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Professor Józef Bergier, PhD officially opened the Conference and welcomed its participants. Deputy Rector for Student Affairs Agnieszka Smarżewska PhD, Eng and Dean of the Faculty of Economic and Technical Sciences Professor Jerzy Nitychoruk PhD also greeted the participants.

Professor Dionizy Niezgodą PhD chaired the first session. To begin with, Danuta Guzal-Dec, PhD talked about running the project referring to its research purpose as well as scientific and educational effects- thirty four articles, four monographs and a handbook addressed to farmers, businessmen and local authorities on supporting and developing business activity in the areas of great natural interest. The speaker emphasised that the results of the research were conveyed to the majority of the leading research centres in Poland which deal with the issue of sustainable development of rural areas.

Next, Professor Karol Kukuła discussed innovation of bio-economy in Poland in waste recycling. The speaker's aim was to indicate spatial variability among provinces in Poland in innovative ways of waste management. Professor highlighted that efficient waste recycling is a key element of bio-economy in Poland. However, innovation in waste management in Poland is a complex phenomenon. According to Professor Kukuła, Mazovian Province has the most innovative system of waste management while provinces in Eastern Poland and those with smaller surface area i.e. Lubuskie Province, Opole Province and Świętokrzyskie Province are the least innovative in waste management. Furthermore, there is a huge diversification in advancement of innovative systems of waste management among provinces.

The next speaker was Mikołaj Jalinik PhD, Eng who presented the issue of non-production functions of the areas of great natural interest. He pointed out that there is an increase in the interest in those areas for scientific, cultural, social and economic reasons. The development of non-production function is particularly visible as it has a positive influence on attractiveness of the area and its assets. Yet another value of those areas is a positive influence on physical and mental health. Moreover, the speaker emphasised that managing the areas of great natural interest needs

- wskazanie perspektywicznych kierunków badań nad gospodarowaniem na obszarach przyrodniczo cennych.

W obradach uczestniczyli przedstawiciele środowisk naukowych z całego kraju – uniwersytetów, uczelni rolniczych i instytutów badawczych: pracownicy licznie reprezentowanego Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach oraz Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Politechniki Białostockiej oraz pracownicy Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Wśród uczestników znaleźli się także studenci PSW, głównie kierunków ekonomicznych, zainteresowani omawianą problematyką.

Oficjalnego otwarcia konferencji oraz przywitania zgromadzonych uczestników dokonał JM Rector Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, prof. zw. dr hab. Józef Bergier. Do powitania zgromadzonych uczestników włączyli się także: Rector ds. studenckich, dr inż. Agnieszka Smarżewska oraz prof. zw. dr hab. Jerzy Nitychoruk, Dziekan Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.

Przewodnictwo pierwszej sesji objął prof. dr hab. Dionizy Niezgodą. Na wstępie dr Danuta Guzal-Dec, kierownik projektu, dokonała podsumowania jego realizacji odnosząc się do postawionych w projekcie celów badawczych i wskazując na znaczące w wymiarze naukowym i popularyzatorskim efekty projektu (34 artykuły, 4 monografie oraz poradnik skierowany do rolników, przedsiębiorców i władz samorządowych dotyczący wspierania i rozwijania działalności gospodarczej na obszarach cennych przyrodniczo). Jak podkreśliła Prelegentka, wyniki badań upowszechniono w większości wiodących ośrodków naukowych w kraju zajmujących się problematyką zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Następnie głos zabrał prof. dr hab. Karol Kukuła, przybliżając problematykę innowacyjności biogospodarki w Polsce w zakresie wykorzystania odpadów. Celem wystąpienia Prelegenta było ukazanie różnicowań przestrzennych między poszczególnymi województwami w zakresie stosowania innowacyjnych sposobów gospodarowania odpadami. Konkludując, Profesor podkreślił, że racjonalne wykorzystanie odpadów jest istotnym elementem biogospodarki w Polsce, stan innowacyjności w gospodarce odpadami stanowi zjawisko złożone, najmocniejszą, bogatą w innowacyjne przedsięwzięcia w gospodarce odpadami posiada województwo mazowieckie, a najsłabszą gospodarce odpadami wykazują województwa śląskie, lubuskie, opolskie i świętokrzyskie, istnieje duża rozpiętość w ocenie stopnia zaawansowania rozwiązań innowacyjnych w gospodarce odpadami.

W kolejnym wystąpieniu dr hab. inż. Mikołaj Jalinik przedstawił problematykę pozaprodukcyjnych funkcji obszarów przyrodniczo cennych. Jak wskazał Prelegent, współcześnie zauważa się wzrost zainteresowania obszarami przyrodniczo cennymi, ze wzglę-

to be related to the whole macro-system including economy, society and environment because it is only possible to preserve and improve the quality of natural environment when economic, ecological and social factors are taken into consideration.

Professor Dionizy Niezgoda, addressing the matters raised by the previous speaker, presented his remarks on the factors limiting the management of valuable natural resources. He also highlighted the need to change the approach to land management. According to Professor Niezgoda, using land for the purposes other than producing food is a common problem as the population is growing dynamically which results in the increased use of land.

Agnieszka Siedlecka PhD addressed the issue of managing the areas of great natural interest from the perspective of farms. In her speech on agricultural activity and its influence on natural environment in the opinion of farm managers from the areas of great natural interest in Lublin Province, she focused on the problem of low level of ecological awareness among farmers concerning its influence on natural environment.

Izabella Sikorska-Wolak PhD and Jan Zawadka PhD from Warsaw University of Life Sciences discussed the opportunities and benefits coming from the development of sustainable tourism on the areas of great natural interest. The aim of the presentation was to outline educational functions performed by farms in Eastern Poland. The speakers focused on opportunities, state of development and economic and social benefits from the existence of educational farms as a form of tourism development and multifunctionality of agriculture.

Professor Bogdan Kościk from the Department of Economics of Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska together with Alina Kowalczyk-Juško PhD, Eng from the University of Life Sciences in Lublin and Janusz Tenet PhD, Eng from AGH University of Science and Technology were the authors of the last presentation in the first session entitled "Using renewable sources of energy in selected tourist facilities". They mentioned the opportunities and limitations in using renewable sources of energy in tourism industry and the examples of employing them in selected types of tourist facilities.

Agnieszka Siedlecka PhD presided over the second session of the Conference. The first speech addressed the problem of measuring the growth of sectors actively developing in the areas of great natural interest. Grzegorz Koszela PhD, Eng from Warsaw University of Life Sciences prepared the presentation entitled "The Changes in Gross Value Added in Agriculture, Forestry and Hunting from a Regional Perspective in the Years 2001-2012" in which he addressed the issue of measuring the dissimilarity of structures, proposed the idea of using overrepresentation maps as a tool for visualising structures, outlined basic concepts in Grade Data Analysis and finally, on the basis of the above-mentioned method, he presented the ranking of sub regions in Poland according to the growth rate of gross value added in agriculture, forestry, hunting and fishery in the years 2001-2012.

dów naukowych, kulturowych, społecznych i ekonomicznych. Szczególnie widoczny jest rozwój funkcji pozaprodukcyjnej, która systematycznie wpływa na atrakcyjność obszaru i jego walory. Ważną funkcją obszarów są walory zdrowotne, głównie ich wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne. Prelegent podkreślił jednocześnie, że gospodarowanie na obszarach przyrodniczo cennych należy rozpatrywać w odniesieniu do całości makrosystemu: gospodarki-społeczeństwa-środowiska, gdyż jedynie łączne uwzględnienie aspektów ekonomicznych, ekologicznych i społecznych może stanowić podstawowy warunek zachowania i poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Odnosząc się do wystąpienia Przedmówcy, prof. dr hab. Dionizy Niezgoda przedstawił swoje refleksje na temat czynników ograniczających gospodarowanie zasobami przyrodniczo cennymi. Zwrócił uwagę na potrzebę zmiany podejścia do gospodarowania czynnikiem ziemi. Jako generujący się problem w tym obszarze wskazał narastającą konkurencję w zakresie wykorzystania ziemi na cele nieżywnościowe przy dynamicznym przyroście liczby ludności, wymuszające coraz intensywniejsze wykorzystanie tego czynnika.

Dr Agnieszka Siedlecka przedstawiła problematykę gospodarowania na obszarach przyrodniczo cennych z perspektywy gospodarstw rolnych. W wystąpieniu nt.: „Działalność rolnicza i jej wpływ na środowisko przyrodnicze w opinii kierowników gospodarstw z terenów przyrodniczo cennych województwa lubelskiego” zwróciła uwagę na problem niskiego poziomu świadomości ekologicznej rolników w aspekcie ich oddziaływania na środowisko naturalne.

Problematykę możliwości i korzyści rozwoju turystyki zrównoważonej na obszarach przyrodniczo cennych podjęli dr hab. Izabella Sikorska-Wolak oraz dr Jan Zawadka z SGGW w Warszawie. Celem prezentowanego referatu było przybliżenie funkcji edukacyjnych realizowanych w gospodarstwach rolnych regionu wschodniego Polski. W wystąpieniu przedstawili możliwości, stan rozwoju oraz korzyści ekonomiczne i społeczne funkcjonowania zagród edukacyjnych jako możliwej formy rozwoju turystyki, a zarazem wielofunkcyjności rolnictwa.

Sesję pierwszą zakończyło wystąpienie prof. dr hab. Bogdana Kościka – pracownika Zakładu Ekonomii PSW – przygotowane we współautorstwie dr inż. Aliny Kowalczyk-Juško z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz dr inż. Janusza Teneta z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie nt. „Wykorzystania odnawialnych źródeł energii w wybranych obiektach turystycznych”. Przedstawiono w nim korzyści i ograniczenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii w branży turystycznej oraz przykłady ich zastosowania w wybranych typach obiektów turystycznych.

Przewodnictwo drugiej sesji objęła dr Agnieszka Siedlecka. W pierwszym prezentowanym wystąpieniu podjęto problematykę pomiaru wzrostu sektorów szczególnie aktywnie rozwijających się na obszarach przyrodniczo cennych. Dr inż. Grzegorz Koszela z SGGW w Warszawie w wystąpieniu nt.: „Zmiany Wartości Dodanej Brutto w Sektorze Rolnictwa, Leśnictwa i Łowiectwa w ujęciu regionalnym w latach 2001-2012” przedstawił problematykę pomiaru niepodo-

Magdalena Zwolińska-Ligaj PhD, Eng discussed the issue of managing the areas of great natural interest from the perspective of business. In her speech entitled "Enterprise using local natural resources in developing the areas of great natural interest in Lublin Province", the speaker highlighted the fact that the main form of employing sustainable development on microeconomic level of the company is the concept of corporate social responsibility.

Next, the topic of the Conference was switched to the environmental conditions of managing the areas of great natural interest. Professor Bogdan Kościk and Anna Us MSc from the Department of Economics of Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska focused on the problem of using biomaterials in the production of healthy food. The speakers mentioned conditions, financial support, scope as well as opportunities and economic benefits from using biomaterials in healthy food production.

Bogumiła Zadrożniak PhD, Eng from the Department of Agriculture of Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska pointed out that there is an opportunity to plant *Cannabis sativa* in the areas of great natural interest. The speaker discussed in details the possible ways of production, scope of economic application and benefits from planting *Cannabis sativa*.

MSc Eng Adam Kleofas Berbeć presented the results of research conducted in the Institute of Soil Science and Plant Cultivation in Puławy by a research team including MSc Eng Adam Kleofas Berbeć, Beata Feledyn-Szewczyk PhD, Mariola Staniak PhD, Jarosław Stalenga PhD and Elżbieta Harasim PhD. Their project was entitled "Monitoring species diversity of segetal flora in the areas of great natural interest in Lublin Province". The research carried out on the basis of Shannon-Weininger and Simpson indices revealed that species diversity is slightly wider in the fields of corn cultivated in ecological rather than conventional way. Another representative of the Institute of Soil Science and Plant Cultivation in Puławy, MSc Paweł Radzikowski, in his speech entitled "The Influence of Agri-environmental Program on the Diversity of Orthoptera Insects on Nature 2000 sites in Lublin Province" presented the results of the research project entitled "Preserving species diversity of habitats of great natural interest on farmlands within Nature 2000 sites in Lublin Province".

Tomasz Obszański who runs an ecological farm in Tarnogród commune in Lublin Province was the last speaker in the second session of the Conference. He presented the effects of ecological production and opportunities to develop this kind of production from the perspective of the owner of ecological farm. He also highlighted the fact that ecological farming is a chance for development for small family farms.

Agnieszka Siedlecka PhD summed up the Conference emphasising a multidimensional character of presented issues and the opportunity to share experience on economic, social and environmental aspects of managing the areas of great natural interest.

To sum up, the Conference was of very high standard due to the participation of representatives of

bieństwa struktur, zaproponował wykorzystanie map nadreprezentacji jako narzędzie wizualizacji struktur, przybliżył podstawowe pojęcia w Gradacyjnej Analizie Danych, a finalnie, w oparciu o zaprezentowaną metodę, przedstawił ranking podregionów w Polsce pod względem „szybkości wzrostu” wartości dodanej brutto w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w latach 2001–2012.

Dr inż. Magdalena Zwolińska-Ligaj podjęła problematykę gospodarowania na obszarach przyrodniczo cennych z perspektywy przedsiębiorstw. W wystąpieniu pt.: „Przedsiębiorczość wykorzystująca lokalne zasoby naturalne w rozwoju obszarów przyrodniczo cennych województwa lubelskiego” Prelegentka podkreśliła, że za główną formę realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju na poziomie mikroekonomicznym (przedsiębiorstwa) można uznać koncepcję społecznej odpowiedzialności biznesu.

Następnie rozważania przeniosły się na grunt przyrodniczych uwarunkowań procesów gospodarowania na obszarach przyrodniczo cennych. Problematykę wykorzystania biosurowców w produkcji żywności o funkcjach prozdrowotnych przedstawili pracownicy Zakładu Ekonomii PSW – prof. dr hab. Bogdan Kościk wraz z mgr Anną Us. Omówiono przesłanki, ramy wsparcia finansowego, zakres oraz możliwości i korzyści gospodarcze wykorzystania biosurowców w produkcji zdrowej żywności.

Możliwości uprawy konopi włóknistych na obszarach przyrodniczo cennych wskazała dr inż. Bogumiła Zadrożniak – pracownik Zakładu Rolnictwa PSW. Prelegentka szczegółowo przedstawiła możliwości produkcji, zakres gospodarczego wykorzystania oraz korzyści płynące z uprawy konopi włóknistych.

Mgr inż. Adam Kleofas Berbeć zaprezentował wyniki badań zespołu pracowników IUNG w Puławach w składzie: mgr inż. Adam Kleofas Berbeć, dr hab. Beata Feledyn-Szewczyk, dr hab. Mariola Staniak, dr Jarosław Stalenga, dr Elżbieta Harasim, podjęte w ramach projektu „Monitoring różnorodności gatunkowej flory segetalnej na cennych przyrodniczo obszarach województwa lubelskiego”. Ocena różnorodności flory segetalnej w świetle przeprowadzonych badań za pomocą wskaźników Shannona-Weinera i Simpsona wykazała nieco większą różnorodność gatunkową w łańcach zbóż uprawianych systemem ekologicznym niż konwencjonalnym. Kolejny prelegent reprezentujący IUNG w Puławach – mgr Paweł Radzikowski, w wystąpieniu nt.: „Wpływ Programu Rolno-Środowiskowego na różnorodność owadów prostoskrzydłych na obszarach NARURA 2000” przedstawił wyniki projektu badawczego „Ochrona różnorodności gatunkowej cennych przyrodniczo siedlisk na użytkach rolnych na obszarach Natura 2000 w woj. lubelskim”.

Sesję drugą zamknęło wystąpienie pana Tomasza Obszańskiego, reprezentującego środowisko praktyków – rolnika prowadzącego gospodarstwo ekologiczne w gminie Tarnogród w województwie lubelskim. Przedstawił on z perspektywy prowadzonej działalności rolniczej efekty produkcji ekologicznej i możliwości rozwoju tej produkcji. Wskazał także rolnictwo ekologiczne jako szansę rozwoju dla małych gospodarstw rodzinnych.

many universities and research institutes. Moreover, owing to this Conference, the Faculty of Economic and Technical Sciences and the Department of Economics and Management Studies of Pope John Paul II State School of Higher Education in Białą Podlaska proved to be one of the leading research centres in Poland dealing with the issue of managing the areas of great natural interest.

Podsumowania konferencji dokonała dr Agnieszka Siedlecka, zwracając uwagę na wielowymiarowość podejmowanej problematyki oraz możliwość wymiany doświadczeń nie tylko w obszarze ekonomicznych, ale także społecznych i środowiskowych aspektów gospodarowania na obszarach przyrodniczo cennych.

Podsumowując to wydarzenie należy stwierdzić, że obok wysokiego poziomu merytorycznego prowadzonych obrad, dzięki uczestnictwu przedstawicieli wielu ośrodków akademickich i instytutów naukowych, ważnym efektem konferencji stało się zaznaczenie roli Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych oraz Katedry Ekonomii i Zarządzania PSW w Białej Podlaskiej, jako ośrodka zaznaczającego swoją pozycję w krajowych badaniach nad problematyką gospodarowania na obszarach przyrodniczo cennych.